

STRĂMOȘII VODEVILULUI ȘI PROMOTORII CARUSELULUI ZEN

Andrei MOCUȚA
(Universitatea de Vest din Timișoara)

The Forbears of Vaudeville and Promoters of the Zen Carousel

The present paper explores the geographical, ethnic and social background of one of America's most popular writers: Jerome David Salinger. Despite his popularity, he was not the most prolific American writer. Salinger published one novel and several short stories collections between 1948 and 1965. Because of his insistence on protecting his privacy, there is not much personal information available on him afterwards. This is one of the reasons why critics and editors tend to create false myths and profiteer from Salinger's genuine talent. What is most intriguing about his writings is that some of the readers consider them funny, others – the saddest ever written. Salinger's teasing his readers is, perhaps, the secret of his huge popularity. Because he is, in terms of his style, as unfathomable as the Sphinx and the picture of Mona Lisa, no critic has managed so far to accurately depict the inner message of his stories: is it one of hope or is it one of sorrow? Neither, nor. Above all, Salinger is the biggest liar in the book and the "cock-and-bull" stories that his characters must perform are "the jokes that hide the suffering", the suffering of a young talented writer whose story will be revealed in the following lines.

Keywords: *Salinger family, converging points, Jewish and Irish origins, self-reference, spiritual character, Zen Buddhism and Mystical Catholicism*

Încă de la începuturi, neamul Salingerilor s-a regăsit în diferite puncte de convergență. Mai precis, începând cu anul 1831, satul Sudargas, un shtetl evreiesc de la granița polono-lituaniană, atestă primele mărturii ale existenței familiei Salinger. Hyman Joseph Salinger nu a zăbovit prea mult în Sudargas și, mânat de ambiție, o trăsătură comună a neamului său, a căutat un loc mai prosper, visând să își găsească jumătatea într-o familie avută. A întâlnit-o în orașul lituanian Taurage, unde a și rămas toată viața, stingându-se cu doar nouă ani înaintea nașterii strănepotului, nimeni altul decât Jerome David. J. D., la rândul său, l-a immortalizat în scris, cititorii atenți recunoscându-l pe străbunic în pielea lui Zozo, „faimosul clovn, evreu polonez, care până la sfârșitul vieții avea pasiunea de a se arunca de la mari înălțimi în butoaie cu apă” (Salinger 2002: 137).

Adevărata aventură a familiei Salinger începe abia în 1881, an al foametei, când Simon F. Salinger, fiul lui Hyman Joseph, își părăsește familia și fugă în Statele Unite. Destinele se intersectează și întâlnește o imigrantă lituaniancă, Fannie Copland, pe care o ia de soție și se stabilesc la Ohio. Fannie îi oferă cinci copii, al doilea dintre ei Solomon, nimeni altul decât tatăl lui Jerome David. Spre deosebire de Hyman Joseph, Simon apucă să își cunoască nepotul, căruia îi va transmite longevitatea. Simon se stinge în 1960, la foarte puțin timp după ce împlinește suta de ani, în timp ce J. D. trăiește la rândul lui nouăzeci și unu de ani. Nici Simon nu scapă de lupa satirică a nepotului, cititorii romanului *De veghe în lanul de secară* îl vor recunoaște în bunicul emblematic al lui Holden Caulfield, care citește cu voce tare semnele de circulație când merge cu autobuzul.

Prin clovnul Zozo și bunicul lui Holden, înțelegem de ce Jerome David alege amestecul de origini evreiești și irlandeze atunci când începe să scrie saga familiei Glass. Tradiția implicării acestei familii numeroase în teatrul radiofonic nu e lucru întâmplător. Predecesorii lor, atât cei irlandezi, cât și cei evrei, au fost maeștrii în arta vodevilului, prin reprezentațiile pe care le dădeau în spectacolele de stradă și prin varieteurile de circ. Fără îndoială, talentul actoricesc de care dau dovadă, fără excepție, frații și surorile Glass sunt rezultatul fundalului lor etnic.

De asemenea, predilecția lui Seymour pentru diversele forme de misticism și ezoterism, de la practica meditației transcendente, la vorbitul în parabole și la scrierea de haiku-uri, își

trage seva din sângele lui semitic. Jerome David a dezvoltat o afinitate pentru aceste grupuri etnice nu numai datorită propriilor rădăcini, ci mai degrabă fiindcă evreii și irlandezii sunt văzuți ca principali deținători ai poeziei autentice și profetiei din tradiția iudeo-creștină (Bloom 2011: 10).

Originile evreiești ale familiei Salinger se diluează puțin atunci când Solomon se căsătorește cu Marie Jillich, o americană din Iowa. Mai întâi Doris, apoi la șase ani distanță Jerome David (alintat Sonny), întregesc arborele genealogic al familiei Salinger. Nașterea lui Sonny e una simbolică pentru Marie, ea alegând atunci să îmbrățișeze iudaismul și să schimbe numele în Miriam, după sora lui Moise. La fel, personajele lui Salinger provin din fundaluri asemănătoare, familiile Glass și Tannenbaum de mai târziu sunt recunoscute pentru moștenirea lor jumătate creștină, jumătate evreiască. Tatăl lui Holden Caulfield a fost și el cândva catolic, dar s-a lăsat.

În paragraful introductiv din romanul *De veghe în lanul de secară*, Holden refuză să vorbească despre trecutul părinților, care „ar face două hemoragii de persoană dacă povestesc ceva intim despre ei. Sunt sensibili la așa ceva, mai ales tata. Cumsecade cât cuprinde și alea-alea, nu zic nu, dar și sensibiliși ca naiba.” (Salinger 2005: 5). Atitudinea evazivă a lui Holden e preluată direct din comportamentul părinților lui Salinger. Solomon și Miriam rareori discutau cu copiii lor despre trecut și această atitudine a generat o atmosferă de secretomanie, transformându-i pe Sonny și Doris în persoane extrem de retrase. Această atitudine îl va marca pe Jerome David pentru tot restul vieții, el trecând prin diverse stadii ale secretomaniei, până la izolarea totală.

Chiar dacă nu s-a înțeles niciodată cu tatăl lui tocmai din lipsa atenției primite, atitudinea austeră și neafectivă a lui Solomon îi este indusă atunci când va avea la rândul lui copii. În schimb, a fost copleșit de iubirea lui Miriam, drept care i-a și dedicat romanul de debut. În ciuda faptului că nu reușea să îi transmită fiului bunele sale intenții, Solomon s-a zbatut să-i asigure un viitor stabil și o educație pe măsură. De-a lungul relației lor zbuciumate, a făcut totuși un gest demn de un tată adevărat. Anii '30 n-au fost deloc favorabili evreilor de pretutindeni, cu precădere în Statele Unite. Mulți americani puneau prăbușirea economică în cărucia bancherilor lacomi, marginalizând evreii la toate nivelurile posibile. Educația nu făcea nici ea excepție.

Atunci când Sonny a avut interviul de admitere la Academia Militară din Valley Forge, Solomon a realizat că o eventuală prezență a lui acolo ar fi periclitat șansele fiului. Chiar dacă ținea de mândria lui și ar fi putut fi condamnat de semenii lui că își neagă religia, a trimis-o pe Miriam să-l însoțească pe tânăr. Astfel, nicio altă dovadă de iubire pentru fiul lui nu a fost mai grăitoare decât *absența* lui din acea zi. Drept recompensă, băiatul a fost admis.

Deoarece mama lui l-a înțeles mereu și a crezut în talentul lui până la capăt, Jerome avea pretenția aceleiași atitudini și din partea străinilor, iar atunci când nu o primea devenea extrem de caustic și nerăbdător. De aceea, mulți cadeti de la Valley Forge nu îi tolerau „atitudinea snoabă de new yorkez”. Singur și fără sprijinul mamei, s-a refugiat în sarcasm și detașare de ceilalți, atitudine care nu l-a făcut prea popular acolo. L-a făcut, în schimb, în scris. Unele voci susțin că Valley Forge a fost mediul care avea să inspire romanul lui publicat aproape douăzeci de ani mai târziu (Slawensky 2010: 12).

Astfel că Academia Militară era echivalentul școlii pregătitoare Pencey, iar colonelul Baker îi ține locul domnului Thurmer, directorul lui Pencey, ambii culegători de fonduri foarte avizi. Lungile după-amiezi la ceai la instructorul de limba engleză l-au inspirat pe profesorul lui Holden, Spencer. Colegul de cameră al lui Holden a fost inițial un cadet în carne și oase, pe nume tot Ackley. La multă vreme după publicarea romanului, cel mai bun prieten al lui Ackley a negat vehement că acesta ar fi avut în vreun fel comportamentul personajului. În ultimul rând, legenda studentului care a sărit pe geam la Pencey a fost coroborată de un eveniment asemănător la Valley Forge, puțin înaintea înrolării lui Salinger.

După doar un an, renunță să mai continue studiile la Universitatea din New York, motivând că l-a plictisit suficient de mult excesul de disciplină de care a avut parte în cei doi ani absolviți la Valley Forge. Aici intervine un prim episod important. Dorește să ia contact cu

ținuturile natale ale familiei sale îndepărtate și, trimis de tatăl său ca translator pentru partenerul său de afaceri și exportator de șuncă, Oskar Robinson, face cunoștință pentru prima dată cu originile poloneze ancestrale. Împătimit de jocurile de noroc din cazinouri, lui Robinson îi cedează inima tocmai când câștigă potul cel mare, astfel că îi revine lui Salinger datoria de a continua afacerea cu șuncă. E obligat să experimenteze munca de jos din abator, măcelărind dimineață de dimineață porci meniți să ajungă în conserve de picnic în supermarketurile americane.

Chiar dacă pentru el a fost o experiență descurajantă (văzută oarecum ca o pedeapsă fiindcă nu a terminat studiile), orașul polonez Bydgozcz e foarte mândru de contactul cu Salinger. Se intenționează onorarea scriitorului printr-un festival anual și plasarea unei statui în locul unde a muncit în 1937, astăzi un mare centru comercial. Conform ziarelor locale, un model inițial al statuii a fost deja ales în 2009, reprezentându-l pe Salinger într-un lan de seară. (Slawensky 2010: 17)

Eșecul din Polonia îl motivează pe tânărul Jerome David să se înscrie pentru a doua oară la facultate, de data aceasta la Universitatea din Columbia. Aici urmează un curs de proză scurtă ținut de Whitt Burnett, redactorul revistei *Story*. Relația se va dovedi crucială pentru viitorul lui Salinger. Impresionat de talentul „tânărului din ultimul rând”, Burnett îi publică în premieră în revista *Story* o nuvelă, intitulată *Tinerii (The Young Folks)*. Totuși, el nu îl răsfășă și-l obligă să muncească pentru atingerea propriului succes. La sugestia lui, Salinger începe să scrie două feluri de proză, una comercială și alta care îndeamnă cititorul la introspecție. Era un compromis obligatoriu dacă dorea să rămână în lumina reflectoarelor și să aibă propria satisfacție în același timp.

Adesea recunoscut pentru atitudinea autoironică, publică în 1941 povestirea *Inima unei povești frânte (The Heart of a Broken Story)*, care nu este nici mai mult, nici mai puțin decât o tentativă de satirizare a povestirilor scrise la comandă pentru revistele comerciale. O proză înțepătoare care parodiază nu doar poveștile de dragoste, ci și filmele cu gangsteri populare la acea vreme. Nu în ultimul rând, are un mesaj autoreferențial care, dincolo de ironia debordantă, îi amintește autorului dilema serioasă în care se află: să tindă către calitate sau să țintească vandabilitatea. Salinger încearcă să rezolve această dilemă și să exprime filosofia lui despre scris în proza care avea să fie dezvoltată peste zece ani în cea mai de succes scriere a sa: *De veghe în lanul de seară*.

Punctul ei de pornire se numește *Mică revoltă pe Madison (Slight Rebellion Off Madison)*¹ și îl regăsește pe eroul cult, Holden Caulfield, râvnind lucrul pe care îl urăște cel mai mult. Este momentul lui de conștientizare că trăiește într-un sistem închis, într-o lume plină de compromisuri și că el însuși este întemnițat de limitele propriei experiențe. Sally Hayes, care apare și în roman, e descrisă ca fiind superficială și preocupată doar de chestiunile legate de modă. E foarte mulțumită de ea însăși. Pe de altă parte, Holden e mult prea introspect și complicat ca să accepte totul de-a gata. Cele două personaje întrupează cele două atitudini la pol opus ale autorului referitoare la scris și întrupează tristețea metaforică din finalul povestirii: deși urăște autobuzul, simbol al normalității, Holden e dependent de el. Salinger e un scriitor căruia îi place să se confeseze cititorului, drept care povestirea poate fi citită și ca o explicație a frustrării resimțite de el în acel moment.

Mică revoltă pe Madison a fost la un pas să apară în cea mai importantă revistă de atunci, „The New Yorker”. Ghinionul ei a fost că s-a intersectat cu bombardamentul japonez din Pearl Harbor, din 7 decembrie 1941. Reevaluând starea generală după atac, redactorii au hotărât să suspende povestirea pe o perioadă nedeterminată, argumentând că țara nu avea nevoie în acel moment de lamentările frivole ale unui tânăr revoltat. Națiunea era în stare de urgență și începea să înroleze tineri. Salinger nu a făcut excepție.

Canonul vieții militare pare total opus scriitorului, mai degrabă recunoscut prin atitudinea rebelă, singurătatea și individualitatea sa exacerbată. Totuși, Salinger a dezvoltat în armată o

---

¹ Povestirea a apărut în antologia editată de David Remnick, *Wonderful Town: New York Stories from the New Yorker*, New York, Random House, 2000.

fascinație pentru rânduială, ceea ce l-a determinat să caute înțelesuri în spatele întâmplărilor arbitrare. Mai mult, în ciuda reputației lui tinerești de a cădea în apatie, a devenit un autodidact în disciplina scrisului, care l-a ajutat ulterior să își îndeplinească datoriile de recruta. Armata va avea un efect puternic asupra scrisului său. E pentru prima oară când devine conștient că trebuie să își ajusteze el comportamentul față de ceilalți, nu invers. Fiecare persoană pe care o intersecta contribuia la noua lui viziune asupra oamenilor, care a avut un efect consistent și asupra afinităților sale literare. Și datorită educației serioase primite la Academia Valley Forge era mai împăcat cu rutina militară ca niciodată și a început să lege prietenii cu oameni cu care nu ar fi făcut-o niciodată ca civil.

Armata a contribuit foarte mult la rezolvarea enigmei scriitoricești a lui Salinger. Odată cu renunțarea la egoism, începe să scrie o proză cu un accentuat caracter introspectiv, a cărei substanță se regăsește în cele mai simple fapte. Odată cu anul 1944, se specializează în crearea personajelor înzestrate cu cele mai mici, aparent ne semnificative gesturi. Noblețea regăsită în simplitate nu numai că a devenit o filozofie autoconștientă, ci și o forță a scriiturii lui (Slawensky 2010: 77). E un prim pas către doctrina vedică, pe care, odată ce o îmbrățișează, îi schimbă definitiv atât raportarea la confrăți, cât și la propria scriitură.

Niciodată până acum Salinger n-a mai împărtășit nimănui credința că oamenii sunt nobili prin natură. În primele povestiri, majoritatea personajelor lui sunt indivizi vicioși, fără drept de salvare. Rareori le-a dat autorul șansa de a se ridica deasupra condiției lor. Cel puțin în timpul experienței militare, evoluția prozei sale constă în confruntarea dintre protagoniști și propria lor moralitate. Salinger a întâlnit pe parcursul stagiului militar suficiente cazuri de eroism discret cât să învețe din ele. Mesajul transmis cititorului e cât se poate de limpede: un personaj care devine un erou întru chipează o inspirație, în timp ce unul care devine corupt e o lecție.

Prima proză cu problematică spirituală o scrie în timpul asaltului din Normandia și se numește, sugestiv, *Un băiat în Franța (A Boy in France¹)*. Povestea curge în surdină și surprinde momentul în care un soldat epuizat de luptă se odihnește într-un tranșeu. E pentru prima dată când un personaj al lui Salinger atestă existența lui Dumnezeu și în același timp îl face pe autor conștient de propria căutare. Soldatul e mușcat de o furnică roșie și în tentativa de a-și anihila atacatorul își amintește bătălia în care și-a pierdut unghia de la deget. Își ascunde degetul vătămat sub pătură și recită, ca pe o mantră interioară, o listă cu dorințe, care pe moment opresc războiul și îl transportă acasă, unde unghia îi este vindecată în mod miraculos. Salinger păstrează intenționat identitatea soldatului secretă până la sfârșit, când cititorii realizează că îl cunosc deja dintr-o poveste precedentă: Babe Gladwaller. Deznodământul îl surprinde pe Babe desfăcând și recitind scrisoarea, singurul element care îl leagă fizic de casă, primită de la sora lui mai mică, Mattie. Pentru Salinger, întâmplările de pe front servesc adesea ca obiect de iluminare pentru eroii săi. Totuși, în 1944, percepția lui despre Dumnezeu era încă destul de abstractă. În singurătatea tranșeului, Babe nu are nicio revelație mistică, însă îl percepe pe Dumnezeu prin frumusețea și inocența surioarei lui.

În *Seymour: o prezentare*, una dintre ultimele scrieri ale lui Salinger, e o scenă în care cei doi frați emblematici ai familiei Glass, Seymour și Buddy, joacă un joc cu bile. Seymour stă într-un echilibru perfect, ținând cu finețe o bilă în mână, privindu-și fratele cu dragoste. E pe cale să îl instruiască pe Buddy cum să-și elibereze, odată cu acea bilă, propria voință și sinele fals, în așa fel încât să găsească intervalul perfect de conectare cu energiile subtile ale universului. Dacă la acea vreme, scriitorul avea deja perfectată propria artă prozaică, *Oceanul plin cu mingi de bowling (The Ocean Full of Bowling Balls)*, rămâne probabil cea mai bună povestire a lui nepublicată în revistă și neantologată în volum². O scenă asemănătoare cu cea din *Seymour: o*

¹ Povestirea a apărut în antologia editată de Ben Hibbs, *Post Stories 1942-45*, New York, Random House, 1946.

² *The Ocean Full of Bowling Balls* trebuia să apară inițial în revista de modă „Harper’s Bazar”, dar Salinger a retras-o înainte de publicare. Povestirea este disponibilă doar la biblioteca Universității din Princeton, autorul specificând că ea poate fi publicată doar la 50 de ani după moartea lui. De asemenea, în această povestire, Allie Caulfield este cunoscut drept Kenneth.

prezentare are loc, de data aceasta, între frații familiei Caulfield: Vincent și Allie; cel din urmă, fratele atât de îndrăgit de Holden, mort de leucemie în 1946 și pomenit în *De veghe în lanul de secară*. Holden lipsește, fiind plecat în armată, la fel ca Salinger la acea vreme. Din ecuație nu lipsește adorabila lor surioară, Phoebe, acum bebeluș, și care apare la finalul poveștii.

Oceanul plin cu mingi de bowling e primul studiu aprofundat de personaje și continuă tradiția povestirilor cu caracter spiritual începută odată cu *Un băiat în Franța*. De altfel, cele două au fost scrise la un an distanță. Allie este primul copil iluminat al lui Salinger, urmat ulterior de Seymour și Teddy. De asemenea, povestirea relatează ultima zi din viața lui Allie, narată de un Vincent la vârsta majoratului. El începe prin descrierea fratelui mai mic, de 12 ani, drept un tânăr contemplativ, sensibil și inteligent. La fel ca în romanul narat de Holden, Allie are un păr roșu atât de vibrant încât poate fi zărit de la cea mai mare distanță. Cele două iubiri ale lui au fost dintotdeauna literatura și baseballul și le-a unit scriindu-și versuri pe mănuașă de baseball, ca să le poată citi în timp ce e pe teren.

Autorul folosește tehnica *mise en abyme* și îl înfățișează pe Vincent Caulfield drept un tânăr scriitor aspirant, care îi citește lui Allie o povestire asemănătoare cu cea scrisă de însuși Salinger, intitulată *Jucătorul de popice (The Bowler)*. E povestea unui om a cărui soție nu-l lăsa să facă nimic din ce dorea. Nu avea voie să asculte rubrica sportivă la radio, să citească reviste cu cowboy ori să își satisfacă plăcerile. Singurul lucru pe care soția îi permitea să-l facă era să meargă să joace popice, o dată pe săptămână, miercuri. Timp de opt ani, în fiecare miercuri, bărbatul își lua mingea de bowling din dulap și ieșea. Într-o zi, el moare. Soția lui îi vizitează cu fidelitate mormântul în fiecare luni și îi aduce gladiole. O singură dată merge într-o miercuri și găsește un buchet de violete pe mormânt. Întreabă înmormântatul cine a lăsat violetele. El îi răspunde că aceeași femeie care le lasă în fiecare miercuri, probabil nevasta mortului. Furioasă, se întoarce acasă și în aceeași noapte vecinii aud zgomot de sticlă spartă. Dimineața, ei văd pe peluza femeii o minge de bowling, printre cioburi de geam.

Există indicii care sugerează dimensiunea spirituală puternică a acestei proze. Într-una din intervențiile sale finale, Allie îl întreabă pe Vincent: „Când te uiți la Phoebe în leagăn, nu ești nebun după ea? Nu ai impresia că ești chiar ea?” Allie nu vorbește doar de iubirea pentru Phoebe, ci exprimă ideea de unicitate, de identificare cu propria lui soră. Această iluminare îi permite să își accepte propria moarte, știind că va supraviețui prin frații și surorile lui. Este o experiență similară cu cea pe care Babe a avut-o cu Mattie. O epifanie ce reamintește de filozofia Vedelor. Allie e un simbol al echilibrului perfect, același echilibru pe care îl are Seymour când îl învață pe Buddy jocul cu bile. Nu datorită dexterității mânuirii bilei, ci a aprofundării a ceea ce ambele secvențe reprezintă: acceptarea de a elibera în schimbul unei conexiuni care poate transcende și moartea.

Reîntors acasă, la finele războiului, anul 1946 îl surprinde pe Salinger tratându-și sechelele și angoasele suferite acolo cu două elemente care, de acum încolo, îi vor marca viața: budismul zen și catolicismul mistic. El nu a fost modelat de aceste două religii, le studia și aplica fiindcă îi confirmau o credință ce se afla în armonie cu propriul canal de rezonanță sufletească. Îi reafirmau micile stări de iluminare pe care le-a experimentat în cele mai cumplite momente pe câmpul de bătălie. Zen e un curent atractiv datorită importanței pe care o acordă conexiunii umane și echilibrului, teme de referință în proza lui. Studiul acestor credințe a dezvoltat în Salinger sentimentul datoriei de a oferi iluminare prin opera sa. Conform revistei „Time” (2010: 148), începând cu finele lui 1946, Salinger le împărțea liste de lectură cu material zen tuturor femeilor cu care ieșea. Era, probabil, metoda lui de a le măsura nivelul de spiritualitate.

Explorarea budismului zen a devenit din ce în ce mai intensă atunci când era pe cale să finalizeze romanul *De veghe în lanul de secară*. S-a împrietenit în 1950 cu Daisetz T. Suzuki, renumitul autor și maestru zen, a cărui viziune de contopire a misticismului creștin în doctrina zen corespundea cu cea a lui Salinger: „Așa cum îl percep eu, Zen este liantul fundamental dintre filozofie și religie... Așadar Zen nu e doar izvorul gândirii budiste și al vieții; este la fel de viu în creștinism, islamism, taoism, și chiar în confucianismul pozitivist... Zen trezește sentimentul religios și dă viață intelectului.” (Gwynn, Blotner 1959: 43)

Pentru scriitor, convingerea că arta se intersectează cu spiritualitatea a rezultat într-o atitudine, la propriu, meditativă față de scris. Scrisul ca meditație necesită izolare și concentrare totală. Odată ce a îmbrățișat această metodă, a început să înțeleagă că forfota publicității și faima îl împiedică să își desfășoare atât munca, cât și rugăciunea. Meditația cere ca prim pas desprinderea de propriul sine. Pentru el, promovarea agresivă a unei cărți ce a fost scrisă în echilibrul perfect dintre inspirație artistică și meditație transcendentă echivalează cu cererea de drepturi de autor pentru rugăciuni.

Titlul *De veghe în lanul de seară* a fost inspirat din melodia lui Robert Burns, *Comin' Thro' the Rye*, ale cărui versuri nuanțează noua poziție de ermit, adoptată de Salinger, încifrată cu dibăcie în dialogul, din punctul culminant, dintre Holden și Phoebe:

„- Știi cântecul ăla, *Dacă cineva prinde pe cineva venind prin seară*? Mi-ar plăcea...

- E *Dacă cineva se întâlnește cu cineva venind prin seară*! mi-a spus Phoebe. E o poezie. De Robert Burns, să știi.

Avea dreptate. Așa e, *Dacă cineva se întâlnește cu cineva venind prin seară*. Doar că atunci nu știam.

- Credeam că e *Dacă cineva prinde pe cineva venind prin seară*, i-am răspuns. În fine, îmi tot imaginez o mulțime de copii care joacă un joc într-un lan întins de seară. Mii de copilași și nimeni prin preajmă – nimeni mare, vreau să spun – în afară de mine. Și eu stau în picioare pe buza unei stânci scrântite. Ce am de făcut, trebuie să *prind* pe oricine ar trece dincolo de stâncă. Adică, dacă aleargă și nu se uită pe unde merg, trebuie să apar de undeva și să îi *prind*. Asta-i tot ce aș face toată ziua. Aș sta de veghe în lanul de seară. Știu că-i o nebunie, dar e singurul lucru pe care mi-ar plăcea cu adevărat să-l fac. E o nebunie, știu.” (Salinger 2005: 227)

Înlocuind *Dacă cineva se întâlnește cu cineva venind prin seară* cu *Dacă cineva prinde pe cineva venind prin seară*, Holden schimbă semnificația cântecului. Actul de a „prinde” copiii în pericol să cadă în prăpastie (și, eventual, în maturitate) înseamnă să intervină salvându-i și anticipându-le mișcarea. A „întâlni”, versiunea corectă, înseamnă a intersecta, a sprijini și a împărtăși. Valoarea semantică a acestor cuvinte se învâрте în jurul *conexiunii umane* explicitate mai sus cu atâta simplitate de Allie și Seymour. Esența periplului lui Holden prin New York e descoperirea greșelii pe care a făcut-o când l-a citat greșit pe Robert Burns. Căutarea lui ia sfârșit atunci când conștientizează diferența dintre „a prinde” și „a întâlni”. Aceasta este revelația personală a lui Holden. Puterea cuvintelor lui Phoebe îl iluminează pe Holden. Prin conexiunea cu sora lui, el încetează să mai prindă și începe să întâlnească cu inima deschisă.

Singura ființă pentru care Holden acceptă compromisuri e Phoebe. Se compromite din iubire pentru ea. Dar compromisul lui nu trebuie înțeles ca predare sau renunțare, ci echilibru. Același echilibru pe care Seymour îl învață pe Buddy când se joacă cu bilele. Scena finală petrecută în vecinătatea unui carusel, ridică romanul la o valoare simbolică. Măreția ei e mai degrabă receptată de instinctul cititorului, decât transmisă prin textul narativ. Transformarea lui Holden se petrece la un nivel mult prea subtil pentru a putea fi transmisă cu forța în conștiința unui cititor neatent. Salinger nu are nevoie să țină o predică despre zen, echilibru sau iubire. Succesiunea frazelor și a micilor observații curg în aceeași direcție cu mișcarea caruselului, dând scenei greutatea și valoarea necesare:

„M-am dus și m-am așezat pe o bancă și ea s-a dus și s-a suit pe platforma caruselului. A luat-o de jur-împrejur. Adică a dat roată la toată mașinăria aia. Apoi s-a suit pe un cal mare și ponosit, de culoare maro. După aia caruselul a pornit și m-am uitat la ea cum se învâрте, iar și iar. Mai erau vreo cinci-șase copii care se dădeau călare și caruselul cânta *Smoke Gets in Your Eyes*, foarte ritmat și cam aiurea. Toți copiii încercau să prindă inelul de aur, inclusiv Phoebe, și mă temeam c-o să cadă de pe căluț, dar nu am zis și n-am făcut nimic. Treaba cu copiii e că, dacă vor să prindă inelul de aur, trebuie să-i lași în pace și să nu le spui nimic. Dacă e să cadă, cad și gata. E o greșeală să le spui ceva.” (Salinger 2005: 275)

Holden o privește pe Phoebe cum se învârte cu caruselul. În timp ce face asta, în el apar conexiuni sublime la toate nivelurile. Se conectează cu Phoebe și, făcând asta, se conectează spiritual cu Allie. Găsind-o pe Phoebe, îl eliberează pe fratele mort, Allie. Cel mai important, eliberându-l pe Allie, Holden se conectează cu el însuși.

Referințe bibliografice:

- BLOOM, Harold 2011: *J. D. Salinger's Short Stories*, New York, Infobase Publishing.
- GWYNN, Frederick L., BLOTNER Joseph L. 1959: *The Fiction of J. D. Salinger*, University of Pittsburg Press, Third Printing.
- HIBBS, Ben, *Post Stories 1942-45*, New York, Random House, 1946.
- REMICK, David, *Wonderful Town: New York Stories from the New Yorker*, New York, Random House, 2000.
- SALINGER, J. D. 2005: *De veghe în lanul de secară*, traducere de Cristian Ionescu, Iași, Editura Polirom.
- SALINGER, J. D. 2002: *Seymour: o prezentare*, traducere de Antoaneta Ralian, Iași, Editura Polirom.
- SLAWENSKI, Kenneth 2010: *J. D. Salinger: A Life Raised High*, West Yorkshire, Pomona Books.